

Bankovní poplatky

Kristian Csach, kristian.csach@upjs.sk
Milan Hulmák, m.hulmak@seznam.cz
Praha, Justiční akademie ČR
27. června 2013

Nepřiměřené podmínky

- ▶ směrnice 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
- ▶ čl. 8 - „Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele“ = minimální harmonizace
- ▶ § 55 odst. 1, seznam, individuální ujednání, jakékoliv vady x § 308, § 309 x příloha směrnice
- ▶ <http://www.eu-consumer-law.org/>

Co se zkoumá?

- ▶ dobrá víra x přiměřenost x poctivost
- ▶ ne rozpor s dobrými mravy
- ▶ ne rozpor s kogentní úpravou
- ▶ návod: SD EU C-415/11 „Aziz“
  - způsob sjednání smlouvy (individuální, neindividuální)
  - kvalita projevu – srozumitelnost
  - dispozitivní úprava – zda a rozsah odchýlení
  - nerovnováha v rozporu s požadavkem dobré víry – poctivé a čestné jednání podnikatele + hypotetický souhlas spotřebitele při individuálním jednání

Kdo zkoumá?

- ▶ SD EU C-240/98 až C-244/98 Océano Grupo Editorial
- ▶ SD EU C-237/02 Freiburger Kommunalbauten
- ▶ SD EU C-137/08 VB Pénzügyi Lízing

Kdy se zkoumá?

- ▶ přezkum ex offa (procesní právo tomu musí odpovídat)
  - SD EU C- 618/10 Banco Español
  - SD EU C- 415/11 Aziz
- ▶ má-li odpovídající skutkových a právní stav (neprovádí dokazování ex offa)
  - SD EU C- 243/08 Pannon GSM
- ▶ nutnost vyjádření stran
  - SD EU C- 472/11 Banif Bank (kontradiktorní řízení)
- ▶ exekuce – přezkum, připouští-li národní úprava
  - SD EU C-40/08 Asturcom

Bankovní poplatky v Velké Británii

- ▶ Unfair Terms in Consumer Contracts Regulations 1999 (čl. 6 odst. 2)

"In so far as it is in plain intelligible language, the assessment of fairness of a term shall not relate

- (a) to the definition of the main subject matter of the contract, or
- (b) to the adequacy of the price or remuneration, as against the goods or services supplied in exchange"

- ▶ Směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (93/13/EHS) (čl. 4 odst. 2)

„Posouzení nepřiměřené povahy podmínek se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem“

- ▶ § 53 odst. 1 obč. z. SR, § 56 odst. 2 obč. z. ČR, § 1813 NOZ
- ▶ Francie, Itálie, VB x Německo, Nizozemí

Bankovní poplatky ve Velké Británii

- ▶ Director General of Fair Trading v First National Bank plc [2001] UKHL 52 (přezkum ujednání, podle něhož se má dluh po splatnosti úročit smluvními úroky bez ohledu na rozsudek)

argument: jde o sankci za prodlení, nikoliv cenu plnění

závěr: výjimka se nepoužije

- ▶ Office of Fair Trading v Abbey National plc [2008] EWHC 875 (poplatky za přečerpání účtu (overdraft charges))

4 druhy poplatků: unpaid item charge, paid item charge, guaranteed paid item charge, overdraft excess charge

otázky:

- a) výjimka se týká jenom přiměřenost ceny za hlavní plnění (poplatky byly za vedlejší služby)
- b) Jde o vyloučení přezkumu ceny vůbec x přezkum přiměřenosti ceny

argumenty:

– prodej více věcí, poskytnutí více služeb (výpis, příkazy, šeky, výběry peněz z bankomatů) = všechny úplaty vyplývající ze smlouvy (x nepeněžitá plnění, sankce, platby za nic)

– účet zdarma (free if in credit) – odměna: platby za přečerpání, úroky z peněz, neobvyklé transakce (např. přeshraniční platby)

Bankovní poplatky ve Velké Británii

– diskuse při přijímání směrnice (+ odborná literatura)

„The Directive does not require consumer contracts to be substantively fair, but it does require them to be clear. Clarity is essential for effective market competition between terms. What matters primarily for EC contract law is consumer choice, not consumer rights“

závěr:

vyloučili z přezkumu (jednomyslně) x zákonodárce může poskytnout větší ochranu spotřebitele

Spotřebitelské úvěry v EU

- ▶ směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS.
- ▶ směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů
- ▶ **Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC (Consumer Credit Directive) in relation to costs and the Annual Percentage Rate of charge**

RPSN v spotřebitelských úvěrech

- ▶ význam – srovnání ceny
- ▶ RPSN ≠ úroková sazba (platby jistiny, úroků, správních poplatků, platby za přípravu smlouvy, poplatků za údržbu, platby za výběry a platby, poštovné, platby za výpisy)
- ▶ celkové náklady úvěru – všechny platby, které musí být placené, aby mohl být úvěr získán a čerpán (≠ notářské poplatky)
- ▶ platby za vedlejší služby
  - jestliže bez nich úvěr nebude poskytnut nebo poskytnuty za jiných podmínek (dostane totéž bez služby nebo může kdykoliv služby zrušit)
  - vedení účtů, pojištění, servis pro klienty, ručení či jiné zajištění
- ▶ platby, o kterých věřitel ví nebo musí vědět (test odborné péče)
- ▶ informační povinnost o RPSN

RPSN sazby

- ▶ Úvěry na bydlení (směrnice o smlouvách o úvěru na bydlení)
- ▶ Stejná metodika:

Celkové náklady úvěru pro spotřebitele by měly zahrnout veškeré náklady, které spotřebitel musí zaplatit ve vztahu ke smlouvě o úvěru s výjimkou notářských poplatků (úrok, provize, daně, poplatky pro zprostředkovatele úvěru a jakékoli jiné výlohy včetně nákladů na pojištění nebo ostatní doprovodné produkty, pokud jsou tyto povinné za účelem získání úvěru za uvedených podmínek)

SC Volksbank I

- ▶ SD EU, věc C-602/10 – SC Volksbank România SA v. Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor
- ▶ směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS
- ▶ čl. 22 Pokud tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení, nesmějí členské státy ve svém vnitrostátním právu zachovávat ani zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice (princip plné harmonizace)
- ▶ **národní legislativa – i jiné úvěry, staré smlouvy, omezení poplatků**

SC Volksbank I

- ▶ Článek 36 NNV 50/2010 stanoví: „Věřitel může za poskytnutý úvěr vybírat pouze poplatek za analýzu spisu, poplatek za správu úvěru nebo poplatek za vedení kontokorentu, náhradu v případě předčasného splacení, náklady spojené s pojištěním, případně penále, a jednotný poplatek za služby poskytnuté na žádost spotřebitelů.“
- ▶ Ustanovení 3.5 všeobecných podmínek úvěrových smluv dotčených v původním řízení, nadepsané „Rizikový poplatek“, stanoví, že k tomu, aby byl žadateli poskytnut úvěr, může být povinen bance zaplatit rizikový poplatek, který se vypočítá ze zůstatku úvěru a platí se měsíčně po celou dobu platnosti úvěru.
- ▶ „Rizikový poplatek“ = 0,2 % ze zůstatku úvěru a musí být placen měsíčně k určenému dni splatnosti, a to po celé období platnosti smlouvy x po účinnosti předpisu – přejmenovala na „Poplatek za správu úvěru“
- ▶ směrnice – nestanoví, jaké poplatky lze vybírat (stanoví, jak o nich informovat) = nebrání tomu, aby vnitrostátní opatření ukládalo úvěrovým institucím povinnosti, které nejsou stanoveny v uvedené směrnici a jež se týkají druhů poplatků, které mohou vybírat v rámci smluv o spotřebitelském úvěru, jež spadají do působnosti tohoto opatření.

SC Volksbank II

- ▶ předběžná otázka ve vztahu k čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13/EHS
- ▶ věc C – 236/12, Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Argeș v. SC Volksbank România SA
- ▶ je třeba vykládat pojmy hlavní předmět smlouvy nebo cena, na které odkazuje čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13/EHS tak, že do těchto pojmů (předmět a cena), mezi složky, které tvoří protiplnění pro úvěrovou instituci, spadá také roční procentní sazba nákladů úvěrové smlouvy, tvořená především úrokovou sazbou, fixní nebo proměnlivou, bankovními poplatky a jinými náklady zahrnutými a definovanými ve smlouvě?

SC Volksbank III – n

- ▶ žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunalul Specializat Cluj (Rumunsko) dne 20. března 2013 — Bogdan Matei, Ioana Ofelia Matei v. SC Volksbank România SA (Věc C-143/13)
- ▶ žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunalul Giurgiu (Rumunsko) dne 6. března 2012 — **SC Volksbank** România SA v. Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Giurgiu (Věc C-123/12) –

„Může být čl. 4 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu, který provedl takový předpis do vnitrostátního práva, aby při výkonu soudní pravomoci postupoval tak, že bude zjišťovat nepřiměřenou povahu smluvních podmínek spočívajících v hlavním předmětu smlouvy a v přiměřenosti ceny?“

- ▶ žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunalul Comercial Cluj (Rumunsko) dne 14. listopadu 2011 — **SC Volksbank** România SA v. Andreia Câmpan a Ioan Dan Câmpan (Věc C-571/11)

„Je třeba vykládat pojmy "předmět" nebo "cena" ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 tak, že provize nazývaná účastníky "riziková provize", obsažená v úvěrové smlouvě zajištěné hypotékou, vypočítaná podle následujícího vzorce: 0,22 % ze zůstatku úvěru a splatná měsíčně k datu uplynutí lhůty po celou dobu platnosti smlouvy o úvěru, spadá pod pojmy "předmět" nebo "cena" úvěrové smlouvy zajištěné hypotékou?“

Rumunsko ještě jednou

- ▶ **Judecatoria Focsani (RO) 06. Jun. 2011 – FO x banka – BCR SA, Focsani Division**

„abusive the clause regarding the monthly administrative commission of 11 euros, representing 0.05% of the value of the credit and obliges the defendant to recalculate de administrative commission reported to the amount left to pay and not to the initial sum of the credit“

Maďarsko

- ▶ SD EU C-26/13 Kásler Árpád, Káslerné Rábai Hajnalka v OTP Jelzálogbank Zrt.

„požadavkem jasnosti a srozumitelnosti je třeba rozumět, že smluvní klauzule mají být pro spotřebitele jasné a srozumitelné z gramatického hlediska, nebo že mají být též jasné a srozumitelné i ekonomické důvody použití smluvní klauzule a její souvislost s ostatními smluvními klauzulemi“

Německo

- ▶ **LG Düsseldorf: Urteil vom 06.10.2010 – 23 S 377/09**

„Die Bearbeitungsgebühr eines Kreditantrages ist eine zulässige Hauptpreisabrede, die der Inhaltskontrolle nicht unterliegt.“

- ▶ **BGH (DE) 14. Oct. 1997 XI ZR 167/96**

A clause on the calculation of special fees for the use of credit cards abroad cannot, according to § 8 AGBG (Allgemeine Geschäftsbedingungengesetz – Standard Contract Terms Act) (=Art. 4 (2) Directive 93/13/EC), be reviewed according to the standards of §§ 9 - 11 AGBG.

- ▶ **BGH (DE) 07. Jul. 1998 XI ZR 351/97**

A clause for the calculation of a special remuneration for the issue of a savings account book without cancellation is, according to § 8 AGBG (Allgemeine Geschäftsbedingungengesetz – Standard Contract Terms Act) excluded from monitoring for compliance with the requirements of §§ 9 to 11 AGBG, as it concerns a special service.

Článek 4 odst. 2 směrnice

- ▶ národní legislativa je nemusí provést (přísnější ochrana ve prospěch spotřebitele)
- ▶ **SD EU, C - 484/08 - Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid proti Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc).**
- ▶ **BGH (DE) 22. Nov. 2000 IV ZR 235/99**
art. 4 para. 2 Unfair Contract Terms Directive 93/13/EEC does not extend the limits on judicial review of terms according to § 8 AGBG (Allgemeine eschäftsbedingungsgesetz - Standard Contract Terms Act) (now § 307 (3) BGB - Bürgerliches Gesetzbuch - German Civil Code), as Art. 8 of the Directive allows a stricter control of formulated clauses in national law.

Jasný a srozumitelný jazyk

- ▶ **BGH (DE) 21. Apr. 2009 XI ZR 55/08**
„In so far as nothing else is agreed, the remuneration in the areas of private and business banking is set and changed by the savings bank in light of the market situation (for instance, change of the general interest rate) and the effort, according to provably equitable discretion under article 315 of the German Civil Code.”
- ▶ **BGH, 11. října 2007, III ZR 63/07**
- neplatná ujednání, podle nichž je podnikatel oprávněn k jednostranným budoucím úpravám všeobecných obchodních podmínek, aniž by byl sjednán obsah těchto úprav (oblast, podmínky, rozsah). Jako neplatné bylo posouzeno i ujednání o budoucích změnách podmínek v důsledku nečinnosti spotřebiteli v reakci na jejich oznámení, jestliže se měly tyto změny dotýkat podstatných náležitostí smlouvy. Zatímco prvé ujednání bylo nepřiměřené z důvodu nejasnosti a nesrozumitelnosti, druhé z důvodu značné nerovnováhy k újmě spotřebitele).